

—Σήκω, μεσημέριασε, έπναρά!... Σήκω να πάμε στη χώρα.

—Ο παπᾶς πούναι;

—Όξω, στάχοῦρι. Ζέβει τὸ κάρρο...

Τὴν έπιασα ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὴν έστειρα κοντά μου.

—Έλα, τῆς εἶπα, θὰ μοῦ δώσης τὸ φιλι πού μοῦταξες....

—Τώρα φιλι;... μούπε γελῶντας καὶ τινάχτηκε ἀπὸ κοντά μου μὲ ὄρμη. Τώρα φιλι;... Καὶ τί ἄλλο έκανεσ δλη τῆ νύχτα, θεομπαίχτη, παρὰ νὰ με φιλᾶς; Όχι ἓνα, μόνε χίλια φιλιὰ μοῦἰδωσες;...

Τὴ φίλησα; Ξαίρω κ' ἐγὼ!... Περίσασε τριάντα, σαράντα χρόνια ἀπὸ τότε, γέρασα. ἄσπρίσασε τὰ μαλλιά μου, μὰ ἄκόμα δὲν μποροῦ νὰ τὸ ξεδιαλύνω ἂν ἄληθινὰ τὴ φίλησα τὴ Θυμούλα, ἢ ἂν ἔτσι μοῦ τὸ εἶπε ἢ καμωματοῦ, γὰ νὰ με ξεφορτωθῆ.

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ ΣΤΗΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΤΟΥ ΖΩΗ

Όσο παράξενος είναι ὁ Knut Hamsun ὡς συγγραφέας, ἄλλο τόσο είναι καὶ ὡς ἄνθρωπος. Θέλει νὰ ζῆ πίσω ἀπ' τὸν κόσμὸ, μοναχός. Συναίνεται τὶς τιμὲς καὶ τὶς δόξες. Αὐτὸ ὅμως είναι φυσικὰ δύσκολο στὴ Νορβηγία γὰ ἓναν τόσο ἔνδοξο καὶ κοσμοξυακουσμένο ἄνδρα. Έπειτα ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά φροντίζει ἢ Τύχη καὶ ὁ ἴδιος... πῶς νὰ στρέφονται πάντα τὰ βλέμματα τοῦ πλήθους πού χάσκει περίεργα πάνω του.

Ένα παράδειγμα: Όλες σχεδὸν τὶς μοντέρνες ιδέες βρᾶζει καὶ βλαστημᾶ στὰ βιβλία του. Ένδειξεις τοῦ πολιτισμοῦ κουρελιάζονται. Τὸ αυτοκίνητο ἱεροσουλία! Μὰ ἢ κακὰ τύχη τῶφερε ἢ ἴδια του γυναῖκα νάχη μὴ πολυτελέστατη λιμουζίνα καὶ νάναι ἢ ἴδια σοφέρι. Καὶ ὁ Σατανᾶς πού βάζει πάντα τὸ χέρι του ἀποτελίωσε τὸ παιγνίδι. Σὲ μὴ ἐκδρομῆ, ὀδηγὸς ἢ κ. Χάμσουν μὲ τὸν ὕβριστὴ τοῦ αυτοκινήτου—ἱεροσουλίας κ. Knut Hamsun ἀναπαντικὰ πίσω καθισμένος. Μὴ ἀπροσεξία, ἓνα τριχὶ καὶ τὸ αυτοκίνητο σφηνώνεται σ' ἓναν τοῖχο. Φασαρία, σούσουρο, ἐφημερίδες, ἐπίσημες ἐπισκέψεις, εὐχές, τηλεγραφήματα γὰ τὴν ἀνέλπιστη σωτηρία ἀπ' τὸ δυστύχημα. Τούμπανο πῶς ὁ ἴδιος Κνουτ Χάμσουν ταξι-

δεύει μὲ τ' αυτοκίνητό του, μὲ τ' αυτοκίνητο τὸ ἱερόσυλο.

Ό ποιητὴς στὰ ταξίδια του παίρνει ψεύτικο ὄνομα. Μὰ μολοντοῦτο ξαίρει πολὺ καλὰ πῶς στὴν Σκανδιναβία τοῦλίχιστο τὸ πρόσωπό του εἶναι τόσο γνωστό, ὅπως τοῦ Χίντεμπουργκ στὴ Γερμανία ἢ τοῦ Έντισον στὴν Ἀμερικῆ. Παίρνει τῶνομα γεωπόνος Χάνσεν ἢ δόκτωρ Χάνσεν. (Στὴν Σκανδιναβία κάθε τρίτος λέγεται Χάνσεν, ὅπως στὴ Γερμανία Μύλλερ, στὴν Ἀγγλία Σμιθ, στὴν Ἑλλάδα Ἰωαννίδης).

Ό φημισμένος ποιητὴς ὅμως ὡς ἠθοποιὸς εἶναι νοῦλα. Ἀπ' τὸν πρῶτο σταθμὸ κιόλας οἱ δημοσιογράφοι ἔχουν τὸ γεωπὸνο Χάνσεν στὰ φύλλα τους. Μερικοὶ μάλιστα τηλεφωνοῦν τὰ ἰντερβιού τους.

Πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ ἀνέλαβε ὁ αἰώνια νέος ποιητὴς ἓνα ταξιδάκι στὴν Κοπεγχάγη. (Στὴν Ἑδρώπη ταξιδεύουν γὰ ξεκούραση στὴ Παρίσι, στὴν Σκανδιναβία ταξιδεύουμε στὴν Κοπεγχάγη. Ἀνάπαψη! Ἡ κακὰ γλῶσσα τοῦ Almar δὲν ἀφήνει τίποτε ἀσχολίαστο!). Τὸ Tourist-Hotellet πού διέμενε ὁ κ. Χάνσεν πολιορκήθηκε ὡς εὐνόητο ἀπὸ ἐπίσημους, βουλευτὲς καὶ τὰ ῥέστα. Ό δύστηνος ὁ ξενοδόχος τάχασε. Δὲν ἤξαιρε πού νὰ πρωτοτρέξῃ. Ό γεωπὸνος Χάνσεν τῶσκασε ἀπὸ μὴ πίσω πόρτα. Sensation! Μόλα ταῦτα ἓνας διαβόλεμένος ρεπόρτερ τοῦ πήρε ἓνα νόστιμο ἰντερβιού. Ό Χάμσουν ἐν τῷ μεταξὺ ἔφτασε στὴ σπηλιὰ του, στὴ νότια Νορβηγία. Λυσσασμένος ἀπὸ θυμὸ διαβᾶσε τὸ ἰντερβιού. Εἶτανε σχεδιασμένο, ψεύτικο! Ό ποιητὴς διαμαρτυρήθηκε στὴν ἐφημερίδα. Έτσι τὸ φύλλο πέτυχε ὅτι ἐπιθυμοῦσε. Ένα αὐτόγραφο τοῦ Hamsun.

Στὶς περιοδικές του στὶς διάφορες πόλεις κάνει μεγάλα γλέντια. Μεγάλα μεθῆσια ὅπως στὰ νύκτα του, πού κανένας γλέντιξὸς δὲν τὸν φτάνει. Μὰ τότε πού θάβρισκαν οἱ ἐπιμελεῖς βιογράφοι του τὸ «μυστικοπαθές», τὸ «ἐρημικό», τὸ «ἀποσυρμένο» σὰν δὲν τοῖς βοηθοῦσε ὁ ἴδιος; Σὲ μὴ ἀπόκεντρη γωνιὰ τοῦ ὑποστατικού του χτίζει μὴ πρωτόγονη καλύβα. Έκεῖ ἀποσύρεται, ἐκεῖ γράφει. Έπιπλά, ξυλένιο τραπέζι, καρέκλα ἓνα κοῦτσουρο. Ένας σωρὸς ξύλα γὰ τὸ τᾶκι του. Έτσι ζεῖ αὐτὸς ὁ παράξενος Knut Hamsun, ὁ ἑκατομμυριοῦχος. Ἀποσυρμένος, κανένα νὰ μὴ δῆ. Μόλα ταῦτα ἐπιτρέπει σ' ἓνα φωτογράφο νὰ πάρῃ ντυζίνες φωτογραφίες πού δημοσιεύονται σὲ ντυζίνες φύλλα ἐσωτερικοῦ καὶ ἔξωτερικοῦ μὲ ὅλες τὶς λεπτομέρειες. Regie! Σχῆμα παράδοξο!

Πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ στὰ γενέθλιά του, 70 χρόνια, σκοτώθηκαν οἱ Νορβηγοὶ συνάδερφοί του νὰ χαρίσουν ἓνα δῶρο «στὸν πρῶτο μεταξὺ τους». Ένα τεράστιο ἀσημένιο χρονηρὴρι μὲ τὴν ἐπιγραφή: «Στὸ μαέστρο! Ό Νορβηγικὸς Σύνδεσμος τῶν Συγγραφέων» τοῦ ἐπεδόθηκε. Ό Knut Hamsun ἔστειλε τὸ δοχεῖο πίσω. Διατείνεται τάχα—μύλα του τὰ 20 βιβλία—πῶς δὲν είναι συγγραφέας. «Τὸ γράψι-

Σημ. Ἀπὸ δημοσιέματα μὲ τὸν τίτλο «Ό θεῖος Knut Hamsun» τοῦ ἀνεπιού του Almar Bjoernejell. Ό Ἄλμαρ είναι δημοσιογράφος καὶ ἄνθρωπος τοῦ φίλμ. Δίνει χαριτωμένες γραμμὲς ἀπ' τὴν ἰδιαίτερη ζωὴ τοῦ ποιητῆ, πού ναι μὲν δὲν είναι γεμάτες σεβασμὸ γὰ τὸν μεγάλο θεῖο, μὰ καὶ πού δὲν τοῦ ἀγγίζουν τὴ σοβαρότητα.

μο μου είναι παρασπάγγελο, είμαι γεωργός» λέγει λακωνικά σ' ένα βιογραφικό λεξικό. Και... μόλα ταῦτα δὲν κάνει τίποτα ἄλλο παρὰ νὰ γράφει. Τὴν εὐθύνη γιὰ τὸ ὑποστατικό του ἔχει ὁ διαχειριστής του καὶ μόνο τὶς Κνωμικὲς ἔχει τὴ συνήθεια νὰ μετράει ὁ ποιητὴς τὶς ἀγγελίδες καὶ τὰ κοκόρια του.

Ὁ Knut Hamsun ἔχει στὴ Νορβηγία τρεῖς ἀδερφοὺς. Ὁ ἕνας εἶναι τσαγκάρης καὶ μικροχωρικός. Ἔχει μιὰν ἀγελάδα καὶ μερικὲς κατσίκες. Ὁ ἄλλος εἶναι πρῶν φύλακας τὰς πετρελαίων. Ὁ τρίτος ἀδερφός εἶναι ἐλεγκτὴς φάτων. Εἶναι ἐπίσης παράξενος. Καὶ γράφει ἐπίσης. Πρὸς τὸ παρὸν κρύβει ὅλα φιλόλογα καὶ φανατικά. Πρὶν ἀπὸ μερικὰ χρόνια ἕνα ποιήματ' οὗ δημοσίευσεν ἕνα φύλλο Σουηδικό! Ἐπιστολὲς κατέκλυσαν τὸ φτωχὸ ἀνίδεο amateur ποιητή. Ἀύσσαξ ἀκριβῶς ὅπως ὁ περιώνυμος ἀδερφός του. Ἀπὸ τότε ἔχει διπλοκλειδώσει σὲ σιδερένια κάσα τὴν πνευματικὴν του παραγωγή! Μπούμ!

Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀδερφός ποὺ εἶχε μιὰ δίκη μὲ τὸν Knut Hamsun. Ὁ ποιητὴς ἠθέλει νὰ φέρει μόνον αὐτὸς τὸ ὄνομα Hamsun. Ἔχασε. Τὰ δέροφρα ἄλλαξαν θεληματικὰ τὸνομα. Ὁ Knut H. τοὺς πλήρωσε μερικὲς χιλιάδες κορώνες. Ὁ περιώνυμος ποιητὴς εἶναι μιὰ τέλεια ἐριστικὴ φύση. Φόρτωσε μὲ ὑποθέσεις, κυρίως τὰ τελευταῖα χρόνια, πολλοὺς νομικούς. Χωρὶς ἐπιτυχία, φυσικά, γιατί οἱ μηνύσεις του ἔχουν φιλοσοφικό-ἀντινομικὸ χαραχτήρα.

Μερικὲς ἀπαντήσεις τοῦ Χάμσον πίνω σὲ περιέργως ἐρωτήσεις:

— Ποιὸ εἶναι τ' ἀγαπημένον σας γνωμικόν;

— Τοῦ Ἀγνουστίνου τὸ Festino lehnte μποροῦσε νὰ μὲ βοηθήσῃ.

— Ποιὰ εἶναι ἡ ἀγαπημένη σας ἀσχολία;

— Νὰ ρήχνω χαρτιά σὶν δὲν ἔχω δουλειά.

— Ποιὸ βιβλίον ἀγαπᾶτε περισσότερο ἢ στερ' ἀπὸ τὰ δικά σας;

— Κανένα. Ἐχτιμῶ μόνο μιὰ ἱστορία δραπέτου ἀπὸ τὴ Σιβηρία τοῦ Klatschko.

— Ποιὸ ὄνομα σᾶς ἀρέσει πλιότερο;

— Ἀνθρώπων ὄνομα; Λέων εἶναι ὄραϊο, Ἀλεξάντρα εἶναι ἐπίσης ὄραϊο.

— Ποιὰ ἱστορικὴ προσωπικότητα προτιμᾶτε;

— Δὲν ξαίρω πολλές. Μὰ καὶ ἀπ' αὐτὲς τὶς λίγες, καμμιά δὲν μπορῶ νὰ ξεδιαλέξω. Ἐκεῖνες ποὺ συναίνουμαι περισσότερο εἶναι μερικῶν πολιτικῶν στὸν παγκόσμιον πόλεμον.

— Ποιὰ ἀντρικὴ ιδιότητα προτιμᾶτε;

— Τὴν τάση πρὸς τὸ σωστὸ καὶ δίκιον.

— Καὶ γυναικεῖα;

— Ἐπίσης.

— Τί τρώτε καὶ πίνετε μὲ προτίμηση;

— Δὲν εἶμαι οὔτε φαγάς, οὔτε καλοφαγάς.

Τρώγω καὶ πίνω ὅ,τι μοῦ προσφέρεται.

— Τί εἶναι θάνατος;

— Αὐτὸ ἠθέλα, ἂν δὲν ὄφειλα, νὰ τὸ ξεφύγω.

ΧΑΤΖΗΔΑΚΗ ΕΛΕΓΧΟΣ*

(*) κ. Χατζηδάκης σὶς Ἀκαδ. ἀν. τ. α' 1, σ. 205 λέει: «Ὁμοίως λέγεται παρ' ἡμῶν ἄεργος, ἐπειδὴ τὸ ἄργος δὲν γίνεταί ἡμῶν [πάλλε ἡμῶν;] ἐκφράζον ἀρκοῦντως τὴν ἐννοίαν τῆς ἀπραξίας, ἴτοι ἐπαυελήφθη [τὸ ὑπογράμμισμα τῆς λέξης ἔγινε ἀπὸ μένα] τὸ στερητικόν α».

Βλέπετε σεις, ἀγαπητοί μου ἀναγνώστες, στὸ ἄεργος καμῶν ἐπανάληψη τοῦ στερ. α παραπανιστῆ ἀπὸ τὸ ἄργος; Ἄνδ' ἀρματα ἄλλα ἔχει τὸ ἄεργος, ποὺ τὸ ξεχωρίζουν ἀπὸ τὸ ἄργος ὀλότελα, καὶ φτὰ τὰ βλέπει κάθε θνητός, ποὺ ξαίνει ὀποσδήποτε ἑλληνικά: πρῶτα τὸ ἔργον εἶναι ἀλάερον (δηλ. μὲ τὸ ἀρχικό του σ) στὸ σύνθετό του ἐπίθετο ἄεργος, καὶ δέφτερο ὁ τόνος εἶναι ἀπάνου στὸ στερητικόν α (δηλ. στὴν προπαραλήγουσα) καὶ τὸ στερητικόν α εἶναι ἕνα μονάχο καὶ δὲν «ἐπανελήφθη» καθόλου. Ἐγὼ ἕνα πρᾶμα μόνο βλέπω ὅλα τοῦτα, πὼς τὸ ἄεργος δὲν ἔγινε καθόλου ἀπ' τὸ ἄργος ποὺ εἶναι ὁ συναισθημένος τύπος τοῦ ἄεργος («Ὀμ. I, 320 τ. 27) καὶ ποὺ ἀργότερα τὸ εἶπανε καὶ ἄεργῆς (Νικανδρ. ἀποσπ. 4) κατὰ τὰ: σ τ ρ η ν ὄ σ καὶ σ τ ρ η ν ῆ σ, ἀ β λ η χ ρ ὄ σ καὶ ἀ β λ η χ ρ ῆ σ, τ ρ α ν ὄ σ καὶ τ ρ α ν ῆ σ, α ἰ α ν ὄ σ καὶ α ἰ α ν ῆ σ, α ἰ θ ὄ σ καὶ α ἰ θ ῆ σ, ἀ λ ε ὄ σ καὶ ἀ λ ε ῆ σ, δ α ψ ἰ λ ὄ σ καὶ δ α ψ ἰ λ ῆ σ κτλ (Γ.Γ.Ε. α' 48).

Τὸ ἄεργος λοιπὸν εἶναι ὀλότελα νέος σχηματισμὸς ἀνεξάρτητος ἀπ' τὸ ἄργος, ἔγινε ὅμως ἀπ' τὸ μεταγενέστερον ἄεργῆς, ὅπως δηλ. εἶπαμε: ἄ β α θ ὄ σ ἀπ' τὸ ἄ β α θ ῆ σ, ἄ φ α ν ὄ σ ἀπ' τὸ ἄ φ α ν ῆ σ κτλ. (βλέπε τα ὅλα Γ.Γ.Ε. α', 47), ἔτσι εἶπαμε καὶ ἄεργος ἀπ' τὸ ἄεργῆς. Πιὸ λαϊκὰ ἀφτόνε τὸν τύπον τότε λένε ἀνεργος γιὰ νὰ μὴν ὑπάρχει ἡ χασμωδία τοῦ ἄε(συναρ. τάσ. ἄ ο δ μ ο σ καὶ ἄ ν ο δ μ ο σ κτλ. καὶ τὰ νεοτ. ἄ α ἰ μ ο σ καὶ ἄ ν α ἰ μ ο σ καὶ κατόπι ἄ ν α ἰ μ α τ ο σ, γιὰ νὰ μὴ συμφωνήσῃ φιλολογικὰ μὲ τὸ ἄνεμο σ=ἄερακ κτλ.). Ἀφτὰ θαρῶ πὼς εἶναι ἐπιστῆμη καὶ νὰ λὲς πὼς τὸ ἄεργος γίνεταί ἀπὸ τὸ ἄργος κατὰ ἐπανάληψη (!) τοῦ στερητικοῦ α. καὶ ποῦντη;

Κεπειδὴ ὁ κ. Χατζηδάκης μᾶς κοπανίζει κάθε λίγο τὴν φιλολογία του, τοῦ ἐπενθιμῶζοι με πὼς τὸ αἰτιολογικὸ ἐπειδὴ αἰτιολογεῖ πάντοτε —στὴν καθαρέβουσα τούλάχιστο— τὰ ἀκόλουθα καὶ ὅτι τὰ προηγούμενα, τάκοις; —τάκοις; νὰ λὲς. Ἐδῶ λοιπὸν χωρὶς ἄλλο χρειάζοταν ἕνα διότι, γιατί αἰτιολογεῖ τὰ προωτερονά; μὰ ὁ κ. Χατζηδάκης δὲν ἔχει καιρὸ νὰ προσέχει τὰ δικὰ του, ἔχει τὸ νοῦ του ὄλο στὰ δικὰ μας.

M. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

* Συνέχεια ἀπὸ τὰ τεύχη 5 καὶ 7, σελ. 58-59 καὶ 74-75.